

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ЕФЕКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 330.142

Ніконова А. І., студентка 1 року ОС магістр
факультету менеджменту та маркетингу
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Розвиток економічної науки пов'язаний з вирішенням проблем ефективного та безперервного функціонування підприємницької діяльності. Перед сучасними підприємствами постає завдання досягати високих результатів, забезпечувати ефективність господарської діяльності, приймати зважені управлінські рішення.

Оцінка ефективності виробничої діяльності, управлінських рішень, витрат економічних ресурсів, засоби забезпечення ефективного функціонування відіграють важливу роль ефективності підприємницької діяльності. Саме це пояснює актуальність питання підвищення ефективності підприємницької діяльності.

Питаннями поняття «ефективність» займалися зарубіжні вчені, а саме: В. Петті, Ф. Кене, Д. Рікардо, Г. Емерсон, та вітчизняні вчені: І. Гондарева, Т. Котарбинський, В. Андрійчук, С. Мочерний, Б. Жнякін, В. Краснова та інші.

Метою даної роботи є аналіз сучасних підходів щодо визначення поняття «ефективність» підприємницької діяльності.

Поняття «ефективність» являється ключовим не лише для теоретичної, а й для практичної економіки. Для того щоб дослідити основні теоретико-методологічні та практичні аспекти ефективності діяльності підприємства необхідно розглянути поняття «ефективність» як економічну категорію.

Проаналізувавши наукову літературу, можна побачити, що не існує єдиного підходу до визначення цього поняття. В табл.1 представлені вчені та їх трактування даного поняття.

Таблиця 1

Тлумачення визначення терміна "ефективність"

Автор	Визначення поняття "ефективність"
В. Петті, Ф. Кене [1]	результативність управління стосовно дій суб'єкта управління - уряду держави
Д. Рікардо [2]	економічна категорія, яка визначає співвідношення результату до визначеного виду витрат
Г. Емерсон [2]	основна мета управління, яка визначає зв'язок з функціональністю підприємства
Т. Котарбинський [2]	результативність, яку визначає загальна теорія ефективної організації діяльності
В. Андрійчук [3]	результативність певної дії, процесу, що вимірюється співвідношенням між отриманим результатом і витратами, що його спричинили
С. Мочерний [4]	здатність приносити ефект, результативність процесу, проекту, які визначаються як відношення ефекту, результату до витрат
Б.Жнякін, В. Краснова [5]	це співвідношення результату(ефекту) з витратами, що викликали цей ефект
Ю. Сурмін [6]	показник успішності функціонування системи для досягнення встановлених цілей
П. Орлов [7]	це співвідношення результату (ефекту) будь-якої діяльності і витрат пов'язаних з її виконанням.
В.Нусінов, А. Турило, А. Темченко[8]	ефективність є результативність, тобто результат діяльності, який одержує суспільство, підприємство або окрема людина на одиницю використаних ресурсів
В.Лямець, А. Тевяшев [9]	не просто властивість операції (процесу функціонування системи), що відбивається в її здатності давати певний ефект, а дієвість такої здатності, тобто результативність
Т. Сініцина [10]	це співвідношення ефекту та витрат на його здійснення
О. Устенко [6]	ефективність являє собою комплексне відображення кінцевих результатів використання засобів виробництва та робочої сили за певний період часу.
А.Шеремет, Р. Сайфулін [11]	це складна категорія, що характеризується результативністю роботи підприємства та рентабельністю його капіталу. Ресурсів або продукції
П. Друкер [7]	наслідок того, що "правильно створюються потрібні речі"

Отже, вчені–економісти пов'язують поняття «ефективність» і «результативність». У стандарті ISO 9001:2001 поняття «результативності» трактується так: «результативність означає ступінь досягнення запланованого результату» [12].

Розмежування цих понять затверджено і в ДСТУ ISO 9000:2007, де під результативністю розуміється ступінь реалізації запланованої діяльності та досягнення запланованих результатів, а ефективність – це співвідношення між досягнутим результатом і використаними ресурсами.

Для суб'єктів господарювання важливими є обидва показники. Результативність оцінює результат з точки зору співставлення його з запланованим, а ефективність – із витраченими ресурсами. Відповідно до цього, можна сказати, що результативність спрямована на збільшення, покращення результату, а ефективність – на зменшення витрат.

Проаналізувавши вище зазначену інформацію та економічну літературу можна сказати, що ефективність – це співвідношення ефекту та витрат на виконання, що показує результат діяльності підприємства. Окремі автори під економічною ефективністю розуміють відношення досягнутого результату і виробничих витрат; ресурсовіддачу, використовувану у виробництві матеріальних благ; продуктивність суспільної праці; величину триманого ефекту в розрахунок на одиницю застосовуваних сумарних витрат.

Таким чином, підсумовуючи вище сказане можна стверджувати, що ефективність є складним економічним поняттям, під яким розуміють: результати підприємницької діяльності, які характеризуються відношенням отриманого ефекту до витрат ресурсів; міру досягнення поставлених цілей; комплексну оцінку результатів використання всіх ресурсів. Результати проведеного огляду різних підходів до визначення поняття ефективності відіграють важливу роль для дослідження практичних аспектів формування механізму управління ефективністю господарською діяльністю підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Література

1. Морщенок Т.С. Огляд підходів до визначення економічної сутності поняття «ефективність»/ Т. С. Морщенок ,О. М. Біляк. – Запоріжжя: КПУ, 2014. – С. 2.
2. Куценко А.В. Організаційно-економічний механізм управління ефективністю діяльності підприємств споживчої кооперації України : монографія / А.В. Куценко. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2008. – 205 с.
3. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз / В.Г. Андрійчук. – К. : КНЕУ, 2005. – 292 с.
4. Мочерний С. В. Основи підприємницької діяльності: Посібник / С. В. Мочерний, О. А. Устенко, С. І. Чеботар. – К.: Академія, 2001. – 280 с.
5. Економіка підприємства: навч. посібник для вищих навчальних закладів / Б.О. Жнякін, В.В. Краснова. - Донецьк : Альфа-Прес, 2005. - 159 с.
6. Сурмин Ю.П. Теория систем и системный анализ: Учеб. пособие. – К.: МАУП, 2010. – 368 с.
7. Друкер П. Эффективное управление / П. Друкер : пер. с англ. М. Котельниковой. – М. : Изд-во «Астрель», 2004. – 284 с.
8. Падерин И. Д. Научные и практические аспекты повышения экономической эффективности современного предприятия / И. Д. Падерин // Вісник Академії економічних наук України . – 2003. – № 1. – С. 89–95.
9. Ячменьова В. М. Ефективність управління діяльністю промислового підприємства та діагностика загроз: монографія / В. М. Ячменьова , М. В. Височина, О. Й. Сулима. – Сімферополь: ВД АРІАЛ, 2010. – 472 с.
10. Градобоев Е. В. Особенности оценки эффективности деятельности промышленных предприятий: автореф . дис . на соиск . учен. степенеканд. экон . наук / Е. В. Градобоев . – Иркутск, 2009. – 24 с.
11. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. Методика финансового анализа. – М.: ИНФРА–М, 1996. – 176 с.
12. Державний стандарт України . Системи управління якістю . Вимоги . ДСТУ ISO 9001-2001. – К.: Держстандарт України , 2015. – 24 с.

Науковий керівник
к.е.н., доцент кафедри
підприємницької діяльності

Матвієнко – Біляєва Г. Л.

Опубліковано в авторській редакції